

Informačná databáza o území v pôsobnosti prijímateľa (RRA Južný región) na rok 2012 okres Levice

1. História okresu

Územie okresu Levice bolo osídlené už od najstarších dôb; je známe mnohými archeologickými nálezmi. Dokazujú to aj ďalšie archeologické kultúry pomenované podľa významných nálezísk obcí okresu Levice: Čakanská kultúra (mladšia doba bronzová) a maďarovská kultúra (začiatok strednej doby bronzovej), z doby železnej (halštatská a laténska). Nálezy z mladšieho paleolitu (40 - 30 tisíc r. p. n. l.) sú známe zo Šiah, Levíc, Tlmáč a Želiezoviec. Významné nálezy zo Želiezoviec dali meno želiezovskej kultúre (3500 - 2500 p. n. l.). V prvých stor. nášho letopočtu územie okresu obývali germánske kmene. Z obdobia sťahovania národov pochádzajú významné nálezy z Dolných Semeroviec, Jura nad Hronom a Levíc.

Pozoruhodná sústava slovanských hradísk bola vybudovaná v okolí Slovenskej brány, v katastroch obcí Kozárovce, Rybník, Tlmače a Malé Kozmálovce. V 10. stor. sa objavujú náleziská po staromaďarskom osídlení dolného a stredného Pohronia. Mnohé obce okresu sú veľmi skoro, už v 11. stor. písomne doložené. V r. 1075 kráľ Gejza I. založil pri Hrone kláštor na počesť sv. Benedikta (Hr. Beňadik). Na hontiansku časť okresu mal významný kultúrny vplyv premonštrátsky kláštor v Šahách založený r. 1238. Tiež pôsobil ako hodnoverné miesto a aj ako sídlo kláštornej školy. V tekovskej časti okresu bol v 13. - 14. storočí najvýznamnejším sídlom s mestskými výsadami z r. 1240 a 1331 Starý Tekov, pôvodné sídlo

kráľovského komitátu. So vznikom stavovskej stolice sa však od r. 1321 sídlom Tekovskej stolice stal (do r. 1580) Levický hrad. Mestečko Levice sa stalo významným sídlom, strediskom obchodu a remesiel. Od r. 1321 získavala významné mestské výsady aj pôvodne banská osada Pukanec, neskôr člen Zväzu 7 dolnouhorských banských miest.

Po porážke uhorskej armády pri Moháči sa veľmi skoro, už od r. 1530 objavujú aj v tunajšom regióne lúpežiaci osmanské vojská. V auguste 1544 Turci už prepadli aj Levice, ovládli a vypálili mesto, ale hrad nedobyli, navyše po ceste späť do Ostrihomu boli porazení. V dôsledku toho Habsburgovci zorganizovali protitureckú obranu, reťaz "pohraničných" pevností. V 1558 panovník daroval Levický hrad i celé panstvo známemu protitureckému bojovníkovi Štefanovi Dobóovi. V rokoch 1581 - 1589 bola pevnosť Levice sídlom Preddunajského hlavného kapitanátu. Počas tzv. 15 roč. vojny, v 90-tych rokoch 16. stor. a v prvých rokoch 17. stor. (po oslobodení Ostrihomu r. 1595) sa hranica Osmanmi ovládaného územia dočasne posunula na J. V roku 1605 však Turci opäť obsadili Ostrihom, zároveň sa začalo viac ako storočné obdobie protihabsburských povstaní uhorskej šľachty. Územie dnešného okresu bolo často dejiskom presunov a pevností Levice a Pukanec terčom vojenských operácií "kuruckých" armád Š. Bocskaya (1605 - 1606), G. Bethlena (1620 - 1626), J. Rákócziho I. (1644 - 1645) a nakoniec I. Thökölyho (1678 - 1685). Nasledujúce štvrtstoročie (1686 - 1711) bolo veľmi ťažké aj v dejinách levického regiónu.

Obliehanie a oslobodenie Budína si vyžiadalo veľké obete aj od obyvateľov širokého okolia, v tom aj J Hontu a Tekova. Z Levíc v r. 1690 odišla vojenská posádka, mesto v r. 1696 vyhorelo a bolo takmer neobývané.

V priebehu 1. pol. 18. stor., a najmä za vlády Márie Terézie (1740 - 1780) dochádza k pozoruhodnej konsolidácii osídlenia a hospodárskych pomerov. V rokoch 1787 - 1790 boli Levice opäť sídlom Tekovskej stolice. Koncom 18. stor. bolo mnoho mužov odvedených do rakúskych armád v rámci napoleonských vojen. Pokojný vývin spoločenských pomerov, pokroky v školstve, kultúre, verejnom zdravotníctve, doprave a pod. je charakteristický pre prvú pol. 19. stor. Marcová maďarská revolúcia v Pešti v r. 1848 bola prijatá v regióne Levíc i Šiah pokojne, iba vo V Honte vypukli revolučné roľnícke pohyby vedené J. Kráľom a J. Rotaridesom. Stovky obyvateľov okresu vstúpili do maďarskej Vlastibrany ("honvéd") a do jednotiek Národnej stráže. Bojové operácie (stretnutia maďarskej armády s rakúskou) sa na území dnešného okresu odohrali v decembri 1848 - januári 1849 a najmä v súvislosti so známou bitkou v Tekovských Lužanoch 19. apríla 1849, v ktorej maďarské vojsko zvíťazilo nad rakúskym. Po maďarskej kapitulácii pri Világosi nastalo aj v Honte a Tekove obdobie obnoveného panovníckeho absolutizmu, centralizácie a policajného teroru symbolizovaného ministrom Bachom. Zároveň to však bolo obdobie zavádzania modernejších, rakúskych a českých modelov v administratíve a širšieho používania slovenského jazyka (popri úradnej nemčine). Po rakúsko-maďarskom vyrovnaní v r. 1867 nastáva obdobie postupnej modernizácie hospodárstva, verejnej správy, školstva i zdravotníctva. Pre politický život tých čias boli už charakteristické verejné politické zhromaždenia, ktoré najmä pred voľbami už od 70-tych rokov 19. stor. v centrách regiónu.

Koncom 19. stor. sa zmodernizovala aj doprava, v regióne sa objavila železnica. V roku 1886 boli cez Čatu napojené na železničnú sieť Šahy, v r. 1887 Levice. Železnica zo Šiah bola predĺžená do Balassagyarmatu r. 1891, do Krupiny r. 1899. Levice získali spojenie smerom na sever, po Hronskú Dúbravu r. 1896, v smere na Šurany r. 1914.

Prvé údaje o vyst'ahovalectve chudobnejších vrstiev obyvateľstva za prácou, najmä do USA, sú z konca 19. stor. Už pred 1. svetovou vojnou tu vznikli okrem tradičných maďarských politických strán aj organizácie kresťanských socialistov a sociálnej demokracie.

Medzníkom v historickom vývoji okresu bolo obdobie 1. svetovej vojny (1914 - 1918), rozpad Rakúsko - Uhorska a vznik ČSR. Proces začleňovania regiónov Levíc a Šiah do ČSR bol ťažký a bolestný. S výnimkou S časti dnešného okresu (okolie Bátoviec a Pukanca) tu nebolo národne uvedomelého slovenského obyvateľstva a maďarské obyvateľstvo v tom čase tvorilo na tomto území výraznú väčšinu.

Integráciu územia do ČSR narušila československo-maďarská vojna v máji – júni 1919, keď od 30. mája do konca júna celé územie obsadila Maďarská červená armáda, ktorá tu vyhlásila "diktatúru proletariátu" a územie považovala za súčasť Maďarskej republiky rád.

Za I. ČSR (1918 - 1938) región zažil výrazný hospodársky a kultúrny rozvoj, vznikli nové školy, finančné inštitúcie a menšie podniky. Veľmi vzrástol bytový fond, v Leviciach, Šahách, Želiezovciach a mnohých dedinách vyrástli nové obytné štvrte a ulice. Zaujímavosťou vývoja bol vznik viacerých nových, tzv. kolonizačných osád v dôsledku parcelácie veľkostatkov v rámci 1. čs. pozemkovej reformy. Takto na území okresu vznikli aj dve nové politické obce, Jesenské a Medvecké (dnes časť obce Plavé Vozokany).

Od jesenných mesiacov 1938 bola väčšina územia dnešného okresu pripojená k Maďarsku. V Leviciach bolo v r. 1939 zriadené sídlo Dočasne spojenej župy Hont - Tekov. Na území SR zostalo iba 31 vtedajších (24 dnešných) politických obcí. Antifašisticky zmýšľajúci obyvatelia okresu sa v lete a na jeseň 1944 aktívne zúčastnili SNP. Po oslobodení územia dnešného okresu Levice Sovietskou armádou (13. 12. 1944 - 26. 3. 1945), v dôsledku obnovenia ČSR a realizácie jej politického programu, sa odštartovala prvá etapa tzv. sociálneho inžinierstva (1945 - 1948), charakterizovaná uplatnením princípu kolektívnej viny na tomto území voči maďarskému obyvateľstvu. Krátko po prevzatí moci KSČ (február 1948) bol spustený proces industrializácie Slovenska, ktorý v regióne viedol už okolo r. 1950 k vybudovaniu prvého veľkého strojárskoho závodu v Tlmačoch, v 60-tych rokoch 20. stor. závodov Strojstav v Šahách, neskôr Smrečiny v Pukanci, Bižutérie v Tlmačoch, Železnobrodského skla v Želiezovciach, ZŤS v Želiezovciach, Levického závodu Bavlnárskych závodov V. I. Lenina v Ružomberku a celého radu závodov poľnohosp. - potravinárskeho komplexu v Leviciach. Významným medzníkom v industrializácii okresu bolo začatie výstavby atómových elektrární v Mochovciach koncom 70-tych rokov. Prvé dva bloky začali produkovať energiu až v r. 1999. V poľnohosp. boli roky 1949 - 1989 charakterizované jednak poštátnením skonfiškovaných veľkostatkov a vytvorením sústavy ŠM, jednak nanútením súkromných roľníkov do JRD v rokoch 1949 - 1971. Po počiatočných ťažkostiach a neúspechoch sa väčšina JRD už po r. 1956 upevnila a znamenala pokrok v hospodárení i v živote dediny.

Politický prevrat po r. 1989 priniesol aj v tomto regióne demokratizáciu verejného života, nápravu niektorých krívd spôsobených totalitnými vládami, najmä od r. 1948 a možnosť vlastnej súkromnej iniciatívy v podnikaní i v politickom živote. Zároveň však zdĺhavá transformácia priemyslu a zánik veľkej časti existujúcich závodov vyvolal v okrese mimoriadne veľkú nezamestnanosť. Z pôvodne existujúceho priemyslu v okrese zostáva hlavne strojárka výroba v Tlmačoch, textilná výroba v Leviciach, výroba kozmetiky v Leviciach, čiastočne výroba nábytku v Pukanci. Preto pracovná sila z okresu migruje za prácou do Bratislavy, západnejších slovenských okresov, do ČR a Maďarska, mládež vo veľkom počte do západnej Európy a USA. Po r. 2000 sa príznaky krízy prejavujú aj v školstve

a v zdravotníctve. Zlepšenie môžu priniesť rozvojové projekty najmä mestských centier okresu t. j. zriaďovanie priemyselných parkov v Leviciach a Želiezovciach, projekty cezhraničnej spolupráce s Maďarskom v Šahách, podpora drobného domáceho podnikania, tradičných remesiel a ovocinárstva a vinohradníctva ako súčasť rozvoja vidieka a vidieckej turistiky.

V okrese Levice sa nachádza 163 kultúrnych pamiatok.

P. č.	Obec	Počet pamiatok
1.	Bohunice	2
2.	Bory	3
3.	Brhlovce	34
4.	Bátovce	13
5.	Demandice	1
6.	Devičany	1
7.	Dolný Pial	2
8.	Domadice	1
9.	Hokovce	1
10.	Hontianska Vrbica	1
11.	Horné Semerovce	3
12.	Horný Pial	1
13.	Hronovce	1
14.	Hronské Kosihy	3
15.	Jabloňovce	5
16.	Jur nad Hronom	1
17.	Kalná nad Hronom	1
18.	Levice	27
19.	Lok	1
20.	Mýtne Ludany	5
21.	Nýrovce	2
22.	Pastovce	1
23.	Pečenice	4
24.	Plavé Vozokany	1
25.	Pukanec	10
26.	Rybník	1
27.	Santovka	3
28.	Sazdice	1
29.	Starý Tekov	5
30.	Tekovské Lužany	4

P. č.	Obec	Počet pamiatok
31.	Veľké Turovce	3
32.	Čaka	3
33.	Šahy	7
34.	Šalov	1
35.	Želiezovce	6
36.	Žemberovce	4

Historické pamiatky:

Miestna časť	Pamiatkový objekt	Bližšie určenie	Zaužívaný názov
Bátovce	BUDOVA ADMINISTRATÍVNA	solitér	Štefánikovo nám. 2
Bátovce	DOM ĽUDOVÝ	kameň	Žemberovská ul. 288
Bátovce	KAŠTIEĽ		Štefánika M.R. nám. 17
Bátovce	KOSTOL r.k.sv.Martina		Pri Dolnej bráne 51
Bátovce	MOST CESTNÝ	kameň	Potok Sikenica
Bátovce	VYHŇA	kameň	Kostolná ul. 329
Bátovce	VYHŇA	kameň	Súčasť domu č.329 329
Bohunice	MLYN VODNÝ		Potok Štampoch 103
Bohunice	TABUĽA PAMÄTNÁ rumunskí vojaci		Na budove ev.kostola 1
Bory	DOM ĽUDOVÝ S AREÁLOM	vahadlová	Bory 17
Dolné Brhlovce	DOM ĽUDOVÝ	kameň	Časť Surda 139
Dolné Brhlovce	DOM ĽUDOVÝ	kameň	Dolné Brhlovce 118
Dolné Brhlovce	DOM ĽUDOVÝ A PIVNICA	kameň	Dolné Brhlovce 137
Dolné Brhlovce	DOM ĽUDOVÝ A PIVNICA	skalná	Dolné Brhlovce 109
Dolné Brhlovce	DOM ĽUDOVÝ S HOSP.ČASŤ.	murovaný	Dolné Brhlovce 38
Dolné Brhlovce	KAŠTIEĽ	solitér	Dolné Brhlovce 30
Dolné Brhlovce	OBYDLIE SKALNÉ		Dolné Brhlovce 128
Dolné Brhlovce	OBYDLIE SKALNÉ		Dolné Brhlovce 129
Dolné Brhlovce	OBYDLIE SKALNÉ		Dolné Brhlovce 130
Dolné Brhlovce	OBYDLIE SKALNÉ		Dolné Brhlovce 132
Dolné Brhlovce	OBYDLIE SKALNÉ		Dolné Brhlovce 135
Dolné Brhlovce	OBYDLIE SKALNÉ		Dolné Brhlovce 140
Dolné Brhlovce	OBYDLIE SKALNÉ		Dolné Brhlovce 144
Dolné Brhlovce	OBYDLIE SKALNÉ		Dolné Brhlovce 146
Dolné Brhlovce	OBYDLIE SKALNÉ		Dolné Brhlovce 147
Demandice	KOSTOL r.k.sv.Heleny		Nad obcou
Dolné Devičany	DOM ĽUDOVÝ	kameň	St.č.55,st.parc.207/7
Dolný Pial	KAŠTIEĽ		SNP nám. 1
Dolný Pial	SOCHA NA STĽPE	Immaculata	Pred kaštieľom
Domadice	STUDŇA	konský pohon	Herzog
Hokovce	KOSTOL r.k.sv.Petra a Pavla		V strede obce 19
Hontianska Vrbica	KOSTOL r.k.Nepoškv. počatia P.M.		Hontianska Vrbica 264
Horné Semerovce	KAŠTIEĽ S AREÁLOM		Na začiatku obce 40
Horné Semerovce	KOSTOL r.k.Všetkých svätých		Na konci obce 99
Horný Pial	KAPLNKA POHREBNÁ		Nad obcou
Čajakovo	KOSTOL r.k.sv.Salvátora		Malinovského ul. 61

Hronské Kosihy	DOM ĽUDOVÝ	kameň	Hronské Kosihy 7
Hronské Kosihy	KAPLNKA A PAM.TAB. Koháry Štefan		V chotári obce
Horné Jabloňovce	DOM ĽUDOVÝ	kameň	Horné Jabloňovce 36
Horné Jabloňovce	DOM ĽUDOVÝ	kameň	Horné Jabloňovce 143
Horné Jabloňovce	DOM ĽUDOVÝ	kameň	Horné Jabloňovce 153
Horné Jabloňovce	KOSTOL S AREÁLOM	ev.a.v.	Cintorín 55
Horné Jabloňovce	KOSTOL S AREÁLOM	kamenné-8 ks	Cintorín
Jur nad Hronom	KOSTOL r.k.sv.Juraja		V strede obce 208
Kalná	DOM PAMÄTNÝ II.sv.v.		Nitrianska cesta 4
Horša	MLYN VODNÝ	kameň	Za obcou
Kalinčiakovo	KAŠTIEĽ		Pri hlavnej ceste 101
Kalinčiakovo	KOSTOL ref.		Kalinčiakovo 123
Levice	ARCHEOLOGICKÁ LOKALITA skúmané		Na Bratke
Levice	DOM MEŠTIANSKY		SNP ul. 1
Levice	DOM MEŠTIANSKY nárožný		Hrdinov nám. 1
Levice	DOM MEŠTIANSKY nárožný		Hrdinov nám. 7
Levice	DOM MEŠTIANSKY nárožný		Hrdinov nám. 12
Levice	DOM MEŠTIANSKY nárožný		Hrdinov nám. 13
Levice	DOM MEŠTIANSKY nárožný		Hrdinov nám. 16
Levice	DOM MEŠTIANSKY nárožný		Na bašte ul. 2
Levice	DOM MEŠTIANSKY radový		Vojenská ul. 3
Levice	HOTEL		Čsl.armády ul. 2
Levice	HRAD S AREÁLOM	ruina	Sv.Michala ul. 40
Levice	KLÁŠTOR PIARISTOV		Pri Levickom hrade 43
Levice	KOSTOL ev.a.v.		Čsl.armády ul. 16
Levice	KOSTOL r.k.sv.Michala		Veľkého októbra ul. 30
Levice	KOSTOL ref.		Veľkého októbra ul. 36
Levice	PAMÄTNÍK Koháry Štefan		Za mestom
Levice	POMNÍK padlí r.1848-49		Cintorín
Levice	ŠKOLA	solitér	Engelsova ul. 3
Levice	SYNAGÓGA		Hviezdoslavova ul.
Levice	VRÁTNICA		29.augusta ul. 2
Lok	STUDŇA VETERNÁ	veterná	Areál ŠM
Mýtne Ludany	MIESTO PAMÄTNÉ SPAMÄTNÍKOM sov.armáda		Vrch Vápnik
Mýtne Ludany	MLYN VODNÝ Na potoku		Perec 11
Mýtne Ludany	PORTÁL kamenný r.k.kostol Všetkých svätých		
Plavé Vozokany	PORTÁL HLAVNÝ kamenný ev.a.v.kostol-exteriér		
Nýrovce	SOCHA PRÍCESTNÁ sv.Ján Nepomucký pred kostolom sv.Jána Nep		
Pastovce	KOSTOL ref.		V strede obce
Pečenice	ARCHEOLOGICKÁ LOKALITA neskúmané		Vrch Vtáčnik
Pečenice	KAŠTIEĽ		Návršie v obci 55
Pečenice	KOSTOL r.k.Narodenia		P.M. Pečenice 57
Pečenice	MLYN VODNÝ		Pečenice 50
Pukanec	DOM ĽUDOVÝ	kameň	Štiavnická cesta 36
Pukanec	DOM ĽUDOVÝ	kameň	Viničná cesta 4
Pukanec	KOSTOL r.k.sv.Mikuláša		Mieru nám. 12
Pukanec	OPEVNENIE MESTSKÉ		Okolo historic.jadra
Pukanec	POŠTA		Červená cesta 402
Pukanec	RADNICA		Mieru nám. 11
Pukanec	ŠKOLA		Mieru nám. 60

Pukanec	ŠTÔLŇA		V chotári obce
Pukanec	SÚSOŠIE NA STĹPE sv.Trojica		Pred kostolom
Pukanec	TABUĽA PAMÄTNÁ Kupčok	Samuel	Štiavnická cesta 1
Rybník	ARCHEOLOGICKÁ LOKALITA		Ľavý breh Hrona
Santovka	ARCHEOLOGICKÁ LOKALITA skúmané,	prezentované	Travertínový lom
Santovka	KOSTOL r.k.Nanebovzatia P.M.		Nad obcou 195
Santovka	PAVILÓN drevený		V parku
Sazdice	KOSTOL r.k.sv.Mikuláša		Sazdice 70
Starý Tekov	ARCHEOLOGICKÁ LOKALITA skúmané		SNP nám.
Starý Tekov	KOSTOL r.k.Nanebovzatia P.M.		Tekovská ul. 19
Starý Tekov	POMNÍK padlí v I.+II.sv.v.		SNP nám. 0
Starý Tekov	SOCHA Ukrižovanie		Tekovská ul.
Šahy	DOM ŽUPNÝ A PAM.TAB. Kráľ Janko		Hlavné nám. 1
Šahy	KOSTOL A SÝPKA kláštorná		Školská ul. 6
Šahy	KOSTOL A SÝPKA r.k.Nanebovzatia P.M.		Školská ul. 8
Šahy	POMNÍK sov.armáda		SNP ul.
Šahy	SOCHA NA STĹPE Immaculata		Hlavné nám.
Šalov	DOM EUDOVÝ S HOSP.ČASŤ. tehla nepálená		Oproti kostolu
Tekovské Lužany	POMNÍK boje 1849		V parku
Tekovské Lužany	SOCHA sv.Trojica		Pri hlavnej ceste
Dolné Turovce	DOM EUDOVÝ		Dolné Turovce 109
Dolné Turovce	DOM EUDOVÝ		Dolné Turovce 110
Stredné Turovce	KOSTOL r.k.sv.Martina		Stredné Turovce 217
Želiezovce	HROBKA rod.Eszterházy		SNP ul. 51
Želiezovce	KAŠTIEĽ S AREÁLOM		Schuberta F. ul. 16
Želiezovce	KOSTOL r.k.sv.Jakuba staršieho		1.mája nám. 3
Želiezovce	POMNÍK Schubert F.		Schubertov park
Dolné Žemberovce	DOM PAMÄTNÝ A PAM.TAB. Gonda Daniel	Gonda	Gondu mjr. ul. 88
Dolné Žemberovce	HROB S NÁHROBNÍKOM	Gonda	Daniel Cintorín
Dolné Žemberovce	KAŠTIEĽ		V strede obce 2

2. Územie

Geografia a prírodné pomery

Okres Levice leží vo V časti Nitrianskeho kraja. Tvorí ho JV časť historického regiónu Tekov a Z časť regiónu Hont. Väčšinu územia okresu tvorí Podunajská nížina, časťami Hronská pahorkatina, Podunajská rovina a Ipeľská pahorkatina. Zo S a V do okresu zasahujú Štiavnické vrchy a Krupinská planina. Najvyšším bodom okresu je vrch Drieňov v Štiavnických vrchoch (766 m n. m.), najnižším tok Ipeľa pri Pastovciach (112 m n. m.). Okres je chudobný na nerastné suroviny. Dodnes sú významné pramene minerálnych stolových vôd v Santovke a Slatine. Minerálne pramene v Leviciach a v Santovke dodávajú vodu aj pre rekreačné účely –letné kúpaliská.

Územie okresu v rámci Slovenska patrí do teplej oblasti, s priemernou ročnou teplotou okolo 9,5 °C. Priemerný ročný úhrn zrážok okresu je okolo 550 až 700 mm. Prevládajú hlinité a ílovito-hlinité pôdy, na sprašiach v najteplejšej časti okresu černozeme a hnedozeme, pozdĺž Hrona a Ipeľa nívne a lužné pôdy. Rastlinstvo okresu patrí do oblasti stredoeurópskej a východoeurópskej teplomilnej a suchomilnej flóry. Zalesnenosť územia je pomerne malá, len

18,7 %. Veľké lesné komplexy sa vyskytujú na výbežkoch Štiavnických vrchov a Krupinskej planiny, prevládajú v nich duby a bučiny. Pozostatky lužných lesov sa zachovali iba ako brehové porasty pri Hrone, Ipli, Krupinici, Sikenici a menších potokoch, ako lesné typy sú to vrbiny a vrbové jelšiny. Na teplých J svahoch je z umelo zavedených drevín častý a typický agát biely. Živočíšstvo je tiež charakteristické pre suché a teplé stepné oblasti. V okrese sa vyskytuje veľký počet chránených rastlín a živočíchov. Najväčším a najvýznamnejším chráneným územím je CHKO Štiavnické vrchy.

Rozloha okresu:

- rozloha: 1 551,14 km²
- výmera územia: 155 114,06 ha
- hustota obyvateľov: 76 km²

Zdroj: Štatistický úrad SR

Nitriansky kraj z hľadiska rozlohy a počtu obyvateľov (stav k 31.12. 2010)

Okres	Rozloha v km ²	Počet obyvateľov	Hustota obyvateľstva (počet obyv. / km ²)	Počet obcí	Počet miest
Komárno	1 100	106 761	97,1	41	3
Levice	1 551	118 286	76,3	89	4
Nitra	871	164 091	188,4	62	2
Nové Zámky	1 347	146 729	108,9	62	3
Šaľa	356	54 060	151,9	13	1
Topoľčany	598	73 934	123,6	54	1
Zlaté Moravce	521	42 897	82,3	33	1
Nitriansky kraj spolu	6 344	706 375	111,4	354	15

Zdroj: Štatistický úrad SR

3. Obyvateľstvo

- počet obcí: 89 z toho 4 mestá
- počet obyvateľov : 115 087
- počet obyvateľov v mestách: 53 745
- počet obyvateľov v ostatných obciach spolu: 61 342

Zdroj: Štatistický úrad SR (2011)

Názov okresu	Počet obyvateľov k 31.12.2011		
	spolu	muži	ženy
Levice	115 087	55 516	59 571

4. Sociálne štatistiky

- ekonomicky aktívne obyvateľstvo: 55 868
- ekonomicky neaktívne obyvateľstvo: 62 418
- miera zamestnanosti 15 – 64: 88,27%
- miera evidovanej nezamestnanosti: 11,73%
- počet uchádzačov o zamestnanie – absolventi: 7 774

Zdroj: Štatistický úrad SR (2011)

5. Kultúra

Najširšie možnosti kultúrnych podujatí ponúkajú hlavne kultúrne zariadenia v mestách okresu. Medzi najvýznamnejšie môžeme zaradiť Levický hrad, Tekovské múzeum, Tekovskú hviezdáreň a Tekovskú knižnicu v Leviciach, Múzeum a galéria v Šahách Kostol sv. Jakuba v Želiezovciach, Kaštieľ a pamätná izba F. Schuberta v Želiezovciach. V okrese sa nachádza 8 kín, 10 galérií, 3 mestské knižnice, 87 obecných, z toho 10 profesijných knižníc, 81 kultúrnych domov, 3 domy mládeže, 91 sôch, 152 pamiatkových objektov, 131 nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok, 195 hnutel'ných NKP, 502 pamiatkových predmetov.

6. Šport

Najviac možností na šport poskytujú takisto mestá okresu hlavne Levice, kde sa nachádza zimný štadión, telocvičňa – T18, Futbalový štadión, športové ihrisko, športová hala, krytá plaváreň, potom v Šahách je o futbalové a tenisové ihrisko, telocvičňa.

7. Cestovný ruch

Vo všetkých mestách okresu sa nachádzajú hotely, resp. penzióny, tie však nájdeme aj na vo väčších obciach okresu. Najviac možností v cestovnom ruchu je v turistike, vychádzajúc z toho, že okres je vidieckym regiónom, alebo v mestách okresu kde, sa dá zistiť históriu okresu, ich národov, pri sledovaní kultúrnych pamiatok. Je možnosť využiť aj termálne kúpalisko Margita – Ilona a wellnesscentrum Santovka.

Na východe okresu zasahuje CHKO Štiavnické vrchy (11 240 ha), na území okresu sa nachádzajú alebo doňho zasahujú nasledovné vymedzené lokality Chránených vtáčích území v rámci sústavy NATURA 2000:

- Dolné Pohronie (1 210 ha) Pastovce,
- Poiplie (9 235 ha) Tešmak, Šahy.

8. Charakterizovanie špecifických stránok a identifikovanie ekonomického potenciálu okresu

Okres Levice je podľa vymedzenia stupňa rurality vidieckym regiónom, t.j. podiel obyvateľstva žijúceho na vidieku je viac ako 50%. Okres má ďalej klesajúcu tendenciu rozvoja. Podiel obyvateľov žijúcich v obciach s hustotou do 150 obyvateľov na km² možno zaradiť okres do skupiny nad 50%, (63,76%).

Ekonomický potenciál

V rámci NSK v okrese:

- je najvyšší počet malých obcí a obcí s počtom obyvateľov do 199,
- bolo postavených najmenej bytov,
- je tu najmenej ciest II. triedy, avšak najdlhšia trať ciest III. triedy,
- úroveň plynofikácie je zlá, podiel plynofikovaných obcí je 77,53%, podiel obyvateľov zásobených plynom je 91,94%,
- na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou sa využívajú zdroje mimo územia okresu,
- zásobovanie obyvateľov pitnou vodou je nedostatočné, dosahuje 81,5%, je tu najnižší počet obcí s verejným vodovodom. V okrese je 89 obcí, z toho s verejným vodovodom 68 obcí (76,4%), bez verejného vodovodu 21 obcí.

Kľúčové problémy okresu:

- problém s marginalizovanou menšinou v prepojení na modernizáciu školského systému,
- nezamestnanosť,
- málo pracovných príležitostí a slabá podpora podnikania,
- cestná komunikácia – doprava v neuspokojivom stave,
- nevybudované sociálne služby v severozápadnej časti okresu,
- nedostatočný rozvoj vidieckej turistiky a slabá propagácia územia,
- slabá úroveň cezhraničnej spolupráce,
- slabá dostupnosť zdravotníctva.

Zoznam obcí,

- ktoré majú vypracovaný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja,
- ktoré majú schválenú územno-plánovacia dokumentáciu,
- ktoré sú zapojené do verejno-súkromných partnerstiev,
- ktoré sú zapojené do programov cezhraničnej, medziregionálnej a nadnárodnej spolupráce:

P. č.	Obec	PHSR	ÚPD	Verejno-súkromné partnerstvá	Programy cezhraničnej, medziregionálnej a nadnárodnej spolupráce
1.	Bajka			je členom	
2.	Beša			je členom	
3.	Bielovce	vypracovaný		je členom	zapojená
4.	Bohunice	vypracovaný		je členom	
5.	Bory	vypracovaný		je členom	zapojená
6.	Brhlovce	vypracovaný		je členom	
7.	Bátovce	vypracovaný		je členom	
8.	Demandice	vypracovaný	schválená	je členom	zapojená
9.	Devičany	vypracovaný		je členom	
10.	Dolná Seč	vypracovaný		je členom	
11.	Dolné Semerovce	vypracovaný		je členom	zapojená
12.	Dolný Pial			je členom	
13.	Domadice	vypracovaný		je členom	zapojená
14.	Drženice			je členom	
15.	Farná			je členom	zapojená
16.	Hokovce	vypracovaný		je členom	
17.	Hontianska Vrbica	vypracovaný	schválená		
18.	Hontianske Trst'any			je členom	
19.	Horná Seč	vypracovaný		je členom	
20.	Horné Semerovce	vypracovaný	schválená		zapojená
21.	Horné Turovce	vypracovaný		je členom	
22.	Horný Pial			je členom	
23.	Hrkovce	vypracovaný			
24.	Hronovce	vypracovaný			zapojená
25.	Hronské Kosihy	vypracovaný		je členom	
26.	Hronské Kľačany	vypracovaný	schválená	je členom	
27.	Ípeľské Úľany	vypracovaný		je členom	zapojená
28.	Ípeľský Sokolec	vypracovaný		je členom	zapojená
29.	Iňa			je členom	
30.	Jabľoňovce			je členom	

P. č.	Obec	PHSR	ÚPD	Verejno-súkromné partnerstvá	Programy cezhraničnej, medziregionálnej a nadnárodnej spolupráce
31.	Jesenské			je členom	
32.	Jur nad Hronom	vypracovaný		je členom	
33.	Kalná nad Hronom	vypracovaný		je členom	
34.	Keť	vypracovaný			zapojená
35.	Kozárovce	vypracovaný	schválená	je členom	
36.	Krškany			je členom	
37.	Kubáňovo	vypracovaný		je členom	
38.	Kukučínov	vypracovaný	schválená		zapojená
39.	Kuraľany	vypracovaný			zapojená
40.	Levice	vypracovaný	schválená		zapojená
41.	Lok			je členom	
42.	Lontov	vypracovaný		je členom	zapojená
43.	Lula			je členom	
44.	Malé Kozmálovce			je členom	
45.	Malé Ludince				zapojená
46.	Málaš	vypracovaný		je členom	
47.	Mýtna Ludany	vypracovaný		je členom	
48.	Nová Dedina	vypracovaný		je členom	
49.	Nový Tekov	vypracovaný		je členom	
50.	Nýrovce				zapojená
51.	Ondrejovce			je členom	
52.	Pastovce	vypracovaný		je členom	zapojená
53.	Pečenice	vypracovaný		je členom	
54.	Plavé Vozokany				
55.	Plášťovce	vypracovaný		je členom	zapojená
56.	Podlužany	vypracovaný		je členom	
57.	Pohronský Ruskov	vypracovaný			zapojená
58.	Pukanec	vypracovaný	schválená	je členom	
59.	Rybník	vypracovaný		je členom	
60.	Santovka	vypracovaný	schválená	je členom	zapojená
61.	Sazdice	vypracovaný		je členom	zapojená
62.	Sikenica		schválená		zapojená
63.	Slatina	vypracovaný		je členom	zapojená
64.	Starý Hrádok	vypracovaný		je členom	
65.	Starý Tekov			je členom	

P. č.	Obec	PHSR	ÚPD	Verejno-súkromné partnerstvá	Programy cezhraničnej, medziregionálnej a nadnárodnej spolupráce
66.	Tehla	vypracovaný		je členom	
67.	Tekovské Lužany	vypracovaný	schválená	je členom	zapojená
68.	Tekovský Hrádok	vypracovaný		je členom	
69.	Tlmače	vypracovaný	schválená	je členom	
70.	Tupá	vypracovaný			zapojená
71.	Turá				zapojená
72.	Uhliská			je členom	
73.	Veľké Kozmálovce	vypracovaný		je členom	
74.	Veľké Ludince			je členom	zapojená
75.	Veľké Turovce	vypracovaný		je členom	
76.	Veľký Ďur	vypracovaný		je členom	
77.	Vyškovce nad Ipľom			je členom	
78.	Vyšné nad Hronom	vypracovaný		je členom	
79.	Zalaba			je členom	zapojená
80.	Zbrojníky	vypracovaný	schválená		zapojená
81.	Čajkov	vypracovaný		je členom	zapojená
82.	Čaka	vypracovaný		je členom	
83.	Čata	vypracovaný			zapojená
84.	Šahy	vypracovaný	schválená	je členom	zapojená
85.	Šalov				zapojená
86.	Šarovce			je členom	zapojená
87.	Želiezovce	vypracovaný	schválená		zapojená
88.	Žemberovce			je členom	
89.	Žemliare			je členom	

Zoznam obcí, ktoré nie sú napojené na verejný vodovod:

Bory, Demandice, Dolné Semerovce, Domadice, Drženice, Hontianske Trst'any, Horné Semerovce, Hrkovce, Ipeľské Uľany, Ipeľský Sokolec, Kubáňovo, Kukučín, Lontov, Malé Ludince, Málaš, Sazdice, Sikenica, Slatina, Zalaba, Zbrojníky, Šalov.

Zoznam obcí, ktoré nie sú napojené na verejnú kanalizáciu:

Bajka, Beša, Bielovce, Bohunice, Bory, Brhlovce, Demandice, Devičany, Dolná Seč, Dolné Semerovce, Dolný Pial, Domadice, Drženice, Farná, Hontianska Vrbica, Horná Seč, Horné

Semerovce, Horné Túrovce, Horný Pial, Hrkovce, Hronovce, Hronské Kosihy, Ipeľské Úľany, Ipeľský Sokolec, Iňa, Jabloňovce, Jesenské, Jur nad Hronom, Keť, Krškany, Kubáňovo, Kukučínov, Kuralňany, Lok, Lontov, Lula, Malé Kozmálovce, Malé Ludince, Málaš, Mýtne Ludany, Nová Dedina, Nový Tekov, Nýrovce, Ondrejovce, Pastovce, Pečenice, Plavé Vozokany, Pohronský Ruskov, Rybník, Santovka, Sazdice, Sikenica, Slatina, Starý Hrádok, Starý Tekov, Tehla, Tekovské Lužany, Tekovský Hrádok, Tupá, Turá, Uhliská, Veľké Kozmálovce, Veľké Ludince, Veľké Túrovce, Veľký Ďur, Vyškovce nad Ipľom, Zalaba, Zbrojníky, Šalov, Šarovce, Žemberovce, Žemliare, Čajkov, Čaka, Čata.

Identifikovanie oblastí, v ktorých je zaznamenaná najvyššia dochádzka za prácou:

Okres je typickou poľnohospodárskou oblasťou. Priemysel je koncentrovaný v 4 mestách okresu. Oproti rokom z pred roku 1989 dnes v poľnohospodárstve je zamestnaných len niekoľko málo % obyvateľstvo. Preto zo všetkých 85 obcí ľudia dochádzajú za prácou.

Najvyššia dochádza za prácou je z obcí prihraničného regiónu Pastovce, Bielovce, Ipeľský Sokolec, Lontov, Sazdice, Kubáňovo, Demandice, Vyškovce nad Ipľom, Dolné Semerovce, Horné Semerovce, Tupá, Hokovce, Slatina, Plášťovce, Ipeľské Úľany, Veľké Turovce, Horné Turovce a Šahy, z ktorých ľudia odchádza hlavne do susedného Maďarska.

Vypracovala: RRA Južný región

V Štúrove, dňa 21. 12. 2012